

Česká společnost anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny ČLS JEP (org. č. 3)

Czech Society of Anaesthesiology and Intensive Care Medicine CzMA

Prvním krokem ke sdružování lékařů, kteří se v poválečném období začali věnovat anesteziologii jako lékařskému oboru, bylo ustavení Anesteziologické komise (AK) v Chirurgické sekci ČsLS JEP dne 16. 5. 1952. Výbor tehdejší Chirurgické sekce pověřil tímto úkolem svou členku doc. MUDr. Janu Pastorovou z 1. chirurgické kliniky FN 1 v Praze 2, která absolvovala v roce 1947 anesteziologický kurz v Oxfordu. Zůstala chirurgem, ale aktivitou při založení AK, které předsedala do roku 1959, výrazně pomohla organizované činnosti anesteziologů v prvním poválečném období. Kolem ní se seskupili zakladatelé oboru anesteziologie. Mezi nimi stojí na prvním místě MUDr. Lev Spinadel, CSc. (1897–1970), který jako příslušník čs. zahraniční armády za války ve Velké Británii prošel specializačním anesteziologickým kurzem a dosáhl plné odborné kvalifikace. Po návratu do Prahy hledal uplatnění ve fakultních nemocnicích v Praze a v Hradci Králové s podmínkou, že bude mít samostatné postavení jako pracovník nového lékařského oboru. Pro svůj záměr nenalezl porozumění u akademických představitelů chirurgie. Obrátil se proto na tehdejšího náčelníka zdravotnické služby armády gen. dr. J. Škvařila, který jako chirurg za války poznal význam moderní anesteziologie pro další rozvoj chirurgie. Ve střešovické Vojenské nemocnici v Praze zřídil 1. 1. 1948 první anesteziologické oddělení v našem státě, se L. Spinadelem jako jeho vedoucím. Dalšími členy

výboru AK se stali průkopníci oboru J. Hoder z Prahy ve funkci jednatele, A. Hirsch z Olomouce a J. Fizély z Martina (SR). Mezi průkopníky oboru je třeba dále jmenovat H. Keszlera, L. Démana, M. Drapku a B. Dvořáčka z Prahy, M. Hrdlicu z Brna, P. Žaluda z Ústí nad Labem, J. Mináře z Plzně, J. Jadrného z Karlových Varů, V. Trávníčka, J. Počtu, J. Pokorného a J. Koryntu z Prahy.

V roce 1969 byla ustavena samostatná Anesteziologická sekce ČsLS JEP. Jejím předsedou byl zvolen J. Hoder, který od roku 1959 předsedal AK a během čtyřicetiletého působení v oboru získal jedinečné zásluhy o prosazení plné oborové samostatnosti. Doc. MUDr. Josef Hoder, CSc. (1912–1987) byl za zásluhy zvolen doživotním čestným předsedou ČSAR.

V roce 1969 byla v souvislosti s reorganizací ČsLS JEP změněna Anesteziologická sekce na Čs. anesteziologickou společnost. Předsedou zůstává J. Hoder. V roce 1971 byl název společnosti rozšířen na Čs. společnost anesteziologie a resuscitace. V roce 1973 byl předsedou společnosti zvolen J. Počta a ve funkci setrval po 3 funkční období. Po něm se stala předsedkyní společnosti J. Drábková, která ve vedoucí funkci působila v letech 1986–1994. Nynějším předsedou odborné společnosti je K. Cvachovec. Název společnosti byl v roce 1994 v souladu s vývojem oboru upraven na Česká společnost anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny.

Anesteziologická komise vyvinula v 50. letech značnou aktivitu při spolupráci s ministerstvem zdravotnictví na vytváření organizačních základů oboru a zajistila zařazení anesteziologie jako nástavbového oboru do první vyhlášky č. 248/1952 Sb., o odborné výchově lékařů. V roce 1957 vydalo MZ první právní předpis Instrukce o zajištění anesteziologické služby ve zdravotnických zařízeních a také byla zřízena první systemizovaná místa pro anesteziology. Mimoto spolupracovali členové výboru AK s farmaceutickým průmyslem a s průmyslem zdravotnické techniky na nových lécích, nových pomůckách a přístrojích pro anesteziologii.

Později J. Hoder a B. Dvořáček vypracovali podle dánského vzoru, se kterým se B. Dvořáček seznámil během ročního studijního pobytu v Kodani v roce 1959, model anesteziologicko-resuscitačních oddělení (ARO) a zpracovali koncepci oboru jako dokument zásadního významu pro další vývoj. Koncepce oboru vydávalo MZ jako metodická opatření, která formulovala současný stav oboru a jeho utváření v dalším období. V anesteziologii se vývoj ubíral od ústavních anesteziologů přes nelůžková anesteziologická oddělení, až po nynější ARO a ve fakultních nemocnicích po kliniky anesteziologie a resuscitace. Dosud byly vydány 3 koncepce oboru, a to v letech 1962, 1974 a 1985.

Vývoj k plné samostatnosti oboru byl ukončen v roce 1992, kdy kolegium lékařských věd ČSAV schválilo návrh J. Pokorného, člena výboru ČSAR, na ustavení samostatného vědního oboru anesteziologie a resuscitace pod číslem 51-23-9.

Od samých počátků společnost organizovala odborné akce různého rozsahu a charakteru. Podporovala pořádání vědeckých konferencí v krajích. Každoročně se konaly vědecké konference v různých městech ČR a celostátní sjezdy se pořádaly v pravidelných intervalech v českých zemích a na Slovensku.

První významnou mezinárodní akcí bylo uspořádání Mezinárodního anesteziologického symposia v roce 1965 v Praze. Účast více než 600 delegátů ze západních i východních zemí a náročný vědecký program natolik zvýšily význam symposia, že ho pozdvihly na úroveň kongresu. V roce 1970 byl navzdory nepříznivému normalizačnímu období uspořádán v Praze III. evropský anesteziologický kongres, a to jako akce Světové federace anesteziologických společností (WFSA). Pořadatelem i organizátorem byla naše odborná společnost za vydatné pomoci kongresového oddělení ČLS JEP. Akce byla velmi úspěšná – účastnilo se jí více než 1500 delegátů z 50 států. V 73 vědeckých zasedáních odeznělo na 400 přednášek.

Významné aktivity

V letech 1995–1999 byly uspořádány celostátní kongresy ČSARIM s mezinárodní účastí (Ústí nad Labem, Příbram, Kladno, Plzeň, Brno).

Pravidelné akce

- Žaludovy dny – Ústí nad Labem, každoročně v dubnu.
- Dny intenzivní medicíny – Kroměříž, každoročně v červnu.
- Umělá plicní ventilace – Mladá Boleslav, v letech 1996, 1997, 1999.
- Hoderův den – Praha, každoročně v červnu.
- Kolínské dny regionální anestezie – Kolín, od roku 1997 každoročně v květnu.
- Eliminační techniky v intenzivní medicíně – Plzeň, každoročně v lednu.

Většina uvedených akcí má pravidelně zařazený sesterské sekce.

Kurzy intenzivní medicíny se pořádají – ve spolupráci se Sekcí intenzivní medicíny ČSARIM a KAR IPVZ Praha – od roku 1997 každoročně v prosinci.

Za dobu poválečné existence anesteziologie a resuscitace bylo vydáno 28 odborných knižních publikací, z nichž uvádíme jen ty nejvýznamnější.

- Spinadel L.: Klinická anesteziologie. Naše vojsko, Praha 1950.
- Keszler H., Pastorová J., Jadrný J., Fencel V.: Resuscitace. 2. vyd., SZdN, Praha 1963 – bylo přeloženo do ruštiny a vydáno v nakladatelství Medicina Moskva.
- Keszler H., Minář J., Pokorný J.: Anesteziologie. SZdN, Praha 1965.
- Pokorný J., Dvořáček I.: Rychlá zdravotnická pomoc. Avicenum, Praha 1981.
- Dvořáček I., Hrabovský J.: První pomoc. 2. vyd., Avicenum, Praha 1983.
- Dvořáček I. a kolektiv: Akutní medicína. Údaje pro klinickou praxi. 2. vyd., Avicenum, Praha 1990.
- Pokorný J., Bohuš O. a kolektiv: Anesteziologie a resuscitace v České a Slovenské republice na cestě k oborové samostatnosti. Pražská vydavatelská společnost, Praha 1996. Publikace představuje stěžejní dílo o vzniku a historii oboru anesteziologie a resuscitace v České a Slovenské republice.

Časopisy

Referátový výběr z anesteziologie a resuscitace – vychází od roku 1953.

Anesteziologie a neodkladná péče – vychází od roku 1990.

Metodické listy a algoritmy:

- Algoritmy kardiopulmonární resuscitace (1995),
- Metodický návod k postupu ošetření pacienta s náhlou, prudkou a rozsáhlou krevní ztrátou (1995),
- Metodický návod k provádění vyšetření nemocných před operačními a diagnostickými výkony v celkové a svodné anestezii (1995),
- Doporučení ČSARIM k provádění vyšetření nemocných před operačními a diagnostickými výkony v celkové a svodné anestezii (1996),
- Podávání krevních derivátů a čerstvě zmražené plazmy kriticky nemocným v resuscitační a intenzivní péči – metodický list (1999).

Zahraniční spolupráce

- ČSARIM je nadále kolektivním členem WFSA – World Federation of Societies of Anaesthesiologists a WFSICCM – World Federation of Societies of Intensive and Critical Care Medicine.

- Někteří členové ČSARIM jsou individuálně členy: ESRA – European Society of Regional Anaesthesia, ESA – European Society of Anaesthesiologists, ESICM – European Society of Intensive Care Medicine, IASP – International Association of the Study of Pain a dalších významných společností.

Ocenění

- Čestnými členy ČSARIM byli v posledních letech jmenováni: prof. MUDr. Efim Racenberg, CSc. (1996), prim. MUDr. Dimitrij Miloschewsky (1997), prof. MUDr. Danuše Táborská, DrSc. (1998), doc. MUDr. Václav Fessler, CSc. (1998), doc. MUDr. Václav Trávníček, CSc. (1999).
- Čestnými členy ČLS JEP byli v posledních letech jmenováni: doc. MUDr. Bořivoj Dvořák, CSc. (1995), prof. MUDr. Zdeněk Kalenda, CSc. (1995).

Vnitřní členění

- Sekce intenzivní medicíny vznikla v roce 1996; předseda: MUDr. Vladimír Černý, CSc., přednosta KAR FN Hradec Králové.
- Skupina pro regionální anestezii při AORA (Academy of Regional Anaesthesia) se sídlem v Praze.
- V současné době se formuje pracovní skupina pro dětskou anestezii a intenzivní medicínu.

Předseda: Doc. MUDr. Karel Cvachovec, CSc.,

KAR Fakultní nemocnice Motol, Praha.

Vědecký sekretář: Doc. MUDr. Pavel Ševčík, CSc.,

ARK Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně.

Podklady zpracovali prof. MUDr. Jiří Pokorný, DrSc., doc. MUDr. Karel Cvachovec, CSc., a doc. MUDr. Pavel Ševčík, CSc.

Neaktualizováno.